

Անմահ Լուսոյ...Տաճարն Է Այս

Վերջերս գաղութիս ամենահետաքրքրական, գրաւիչ, գայթակղեցուցիչ եւ մտահոգութիւն պատճառող խօսակցութեան նիւթը դարձած են Յ.Բ.Ը.Մ.ի Մելգոնեան Կրթական Զաստատութեան ծախուելու-չծախուելու, «արդէն իսկ ծախուած է»-«չէ ճանը՛մ, պարապ խօսք է» հարցերը: Ըստ ոմանց, պաշտօնական չափումներու եւ սահմանագծերու ճշտման աշխատանքն իսկ սկսած է: Իսկ եթէ նկատի ունենանք նաեւ տեղական մամուլին մէջ տեղ գտած տեղեկութիւնները, ապա կարելի է վստահօրէն եզրակացնել թէ պիտի ծախուի-չծախուի, «արդէն իսկ ծախուած է»-«չէ ճանը՛մ, պարապ խօսք է» խօսակցութիւնները ժամանակավրէպ են եւ իրականութիւնը կը կայանայ միայն «Ե՞րբ պիտի վերջնականանայ» հարցին պատասխանին շուրջ:

Ինչպէս բոլորիս յայտնի է, Մելգոնեան եղբայրները կտակած էին որոշ գումար մը Մելգոնեան Կրթական Զաստատութեան հողի գնման, շէնքերու կերտման եւ հաստատութեան գործունէութեան համար ու հաստատութեան եւ կտակուած գումարի տնօրինութիւնն ու խնամակալութիւնը յանձնած՝ ԶԲԸՄին: Գրեթէ 80 տարիներ անցած են այդ օրերէն, Մելգոնեանը աղքատ եւ որբ երեխաներու յատուկ սփիւռքեան հաստատութենէն վերածուած է մեծ-մասամբ վճարող աշակերտներ ունեցող հաստատութեան մը, ծախսերը բազմապատկուած են, կտակէն ապահովուած եկամուտը անբաւարար դարձած է: Նոյն ատեն, փոխուած են նաեւ հայ իրականութենէն ներս տիրող պայմանները, ըլլան անոնք հայրենիքէն ներս՝ թէ դուրս: Զայաստան այլեւս անկախ է, սփիւռքի հայութիւնը որբացած ու աղքատ իր վիճակէն շատոնց դուրս ելած է, հայութիւնը թօթափած է գաղթականութեան հետ առնչուած վիճակները եւ մեծ չափով բարեկեցիկ կեանք մը կը վայելէ:

ԶԲԸՄի պատասխանատուները արդէն բաւական ատեն է, որ սկսած են ելքեր փնտռել «Մելգոնեան» անելէն, լուծելու համար տարուէ-տարի ուռճացող նիւթական բեռը: Անոնք զգացական եւ նեղ-համայնքային տեսանկիւններէ դուրս մնացած ըլլալով, կշռելով Մելգոնեանի Կիպրոս գոյութեան թեր ու դեմ տուեալները, հանգած են այն եզրակացութեան՝ թէ այլեւս նիւթականօրէն անիմաստ է Մելգոնեանի գոյութիւնը Կիպրոսի մէջ: Մելգոնեան Զաստատութեան կալուածը այսօր կ'արժէ աւելի քան 100 միլիոն տոլար եւ հաստատութեան տարեկան պիտճէն կ'անցնի 1,5 միլիոն տոլարը: Բնականաբար հարց կը ծագի՝ թէ արդե՞՞ք աւելի խոհեմ եւ տնտեսավար է, այս հարստութիւնը վերածելով կանխիկ գումարներու, զանոնք օգտագործել՝ այլ կերպ: Նման պարագայի, հաւանաբար նիւթապէս խոհեմ եւ Մելգոնեան եղբայրներու եւ ընդհանրապէս մելգոնեանցիութեան ոգիին հարագատ այլընտրանք մը կը կայանայ զայն վերակերտելը Զայաստան, ուր աժան եւ գուցէ եւ ծրի, որակաւոր կրթական հաստատութեան մը կարիքը աւելի մեծ կը թուի ըլլալ:

Տնտեսական այս նկատառումներուն կողքին սակայն կը ծառանայ այն իրողութիւնը, որ Մելգոնեանը միայն շէնք ու կալուած չէ, այլ ան իր աւանդութիւններով, պատմութեամբ ու սովորութիւններով սաներուն կը պարգեւէ իւրայատուկ ինքնութիւն եւ հայեցիութիւն, որ դժուար է կրկնել, տեղափոխել ու վերստեղծել: Եւ ճիշդ ասոր համար է, որ Մելգոնեանի տեղափոխութեան կամ ծախման շուրջ սկսած ըսի-ըսաւները եւ կամ իրաւացի լուրերը կը ստեղծեն այսքան իրարամերժ զգացումներ եւ կը մտահոգեն շատերը:

Ես ալ մելգոնեանցի եմ: Զայրս ալ էր, զաւակս ալ է: Ինծի համար ալ Մելգոնեանի նիւթական բեռնին ծանրութիւնը եւ տնտեսական նկատառումները էական են: Ինծի կը թուի, թէ աւելի նպատակայարմար պիտի ըլլար, եթէ Մելգոնեանի տարածքը ամփոփելով, մնացեալ հողերը օգտագործուէին նիւթական աղբիւրներու ստեղծման համար: Վերջ ի վերջոյ, այս կալուածը գնողը, ոչ ԶԲԸՄի սիրուն աչքերուն համար է, ոչ ալ բարեսիրութեան համար է որ միլիոններ պիտի տրամադրէ: Տնտեսական ծրագիրներ պիտի իրականացնէ: Զետեւաբար, ինչո՞ւ ԶԲԸՄը, որ համազգային տարողութեամբ կազմակերպութիւն մըն է, ինքն չօգտագործէ զանոնք եւ ապահովէ Մելգոնեանի նման անզուգական կրթական եւ ազգային հաստատութեան մը գոյատեւումը:

Կեդրոնը պէտք է ի մտի ունենայ եւ կառավարուի այն իրողութենէն, թէ ան տերը չէ այս հաստատութեան. Մելգոնեան Կրթական Զաստատութիւնը անոր յանձնուած ու անոր քով պահ դրուած է՝ յանուն ապագայ հայ սերունդներուն: Զայաստանի, ազատ ու անկախ մեր հայրենիքի գոյութիւնը չի նուազեցնէր «Մելգոնեան»ներու գոյութեան կարեւորութիւնը սփիւռքի մէջ: Մելգոնեանը եղած է ու տակաւին կը մնայ փոքր Զայաստան մը, որ իր սաներուն հոգիին ու մտքին մէջ կը խարսխէ հայկականութիւն եւ հայրենիքի ու ազգի հանդէպ սեր ու խանդաղատանք: Բա՛ւ է, որ անոր Կիպրոսի թէ Կեդրոնի պատասխանատուները այս աշխատանքը տանին բարեխղճութեամբ ու պարկեշտութեամբ:

Վստահաբար Մելգոնեանի նման հաստատութեան մը ապագայի հարցը դիւրին չէ լուծել: Վստահաբար հազարաւոր մելգոնեանցիները ունին տարբեր-տարբեր կարծիքներ իրե՛նց Մելգոնեանին շուրջ: Վստահաբար նաեւ, անոր խնամակալները իրե՛նց կարգին ունին պատասխանատուութիւն եւ գիտակցութիւն: Ինչ որ ալ ըլլայ պարագան, ինչ որ ալ ըլլան նիւթական հաւասարութիւնները, նման հաստատութեան մը,

Նման կրթական օճախի մը փակման ու պատմութեան էջերուն յանձնելու որոշումը ծանր է, ապագայ սերունդներուն հանդէպ պատասխանատուութիւնը՝ հսկայ:

Կը յուսամ, թէ ՀԲԸՄի Կեդրոնը կը կարենայ գտնել այն բոլոր պատճառները եւ միջոցները Հաստատութիւնը չփակելու, ինչպէս անցեալին: Հոս կ'արժէ նշել, թէ ՀԲԸՄէն ներս՝ Ամերիկա, կարծես կը տիրէ մարմաջ մը օր առաջ փակելու այս հաստատութիւնը: Կարծես անոնց համար ՄԿՀի փակումը դարձած է ախտագին սեւեռում մը, որուն կը վերադառնան մի քանի տարին անգամ մը: Երեւի այն կարկանդակը, որ կը կոչուի ՄԿՀի կալուածներու ծախք, այնքան համեղ է եւ այնքան հրապուրիչ, որ հերթական վարչականներ չեն կրնար հեռու մնալ անկէ:

Կ'ուզեմ հաւատալ, թէ այս նոր փորձը, որ կը թուի ըլլալ նախորդներէն աւելի լուրջ ու հաստատամիտ, այս անգամ եւս պիտի բախի Մելգոնեան ընտանիքի հարազատ անդամներու չկամութեան եւ գէթ մի քանի տարուան համար եւս մէկդի նետուի:

Կ'ուզեմ հաւատալ, թէ անոնք որոնց ուսերուն է «Մելգոնեան» բեռը, պիտի անգամ մը եւս չաճապարեն անկէ ձերբազատուելու:

Կ'ուզեմ հաւատալ, թէ այս օճախը որուն իրենց կրթութիւնն ու մարդկային ու ազգային արժէքները կը պարտին այնքան մեծ թիւով հայորդիներ, պիտի շարունակէ գործել նոյն ձեւով, նոյն տանիքին տակ, նոյն ազգային մեծ գործ կատարողի ինքնավստահութեամբ: